

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Antonij Maioragij|| Orationes|| Et Praefa-||tiones

Majoragio, Marcantonio

Monasterii VWestphal., 1599

VD16 ZV 10313

XI. Pro decreto Alfonsi Auali, & Senatus Mediolanensis; in Aleatores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68843)

etum & obstrictum perpetuo vobis ac liberis vestris habebitis. Facite, ut eosdem vos in conseruanda tuendaque dignitate mea cognoscam, quos iam in tribuenda atque amplificanda magno cum gaudio cognoui. Sic enim fiet, ut mihi posthac duplo magis elaborandum esse statuam: primum ut eo, quod mihi demandastis, munere, quam fieri potest optime, perfungar: deinde ut vobis, qui me conseruandum esse censueritis, & aduersariorum maleuolentia atque inuidia resisteritis, pro virili parte quam gratissimum esse ostendam. Quibus ex laboribus meis, mihi credite, P. C. efficiam, ut omnis iuentus nostra fructus vberes diuturnosque percipiat.

PRO DECRETO
ALPHONSI AVALI ET
Senatus Mediolanensis, In
Aleatores.

ORATIO XI.

Maximè letandum nobis esse arbitror, Viri Mediolanenses, maximasque Deis immortalibus agendas gratias, quòd hunc sapientissimum inuictissimumque Principem Alphonsum Aualum, hos prudentissimos atque integerrimos Patres Conscriptos, hunc
R denique

deniq; omni virtutum genere cumulatum, Senatus
 Principem Philippum Saccum, huic nostra ciuitas
 summa Reipubl. præesse voluerint. Omnes enim
 quorum patrocínio vniuersa ciuitas nostra deman-
 data est, non publicarum tantum rerum, communium
 fortunarum, quod eorum proprium esse videtur, se-
 ram sibi suscipere satis esse iudicant: sed mores etiam
 nostros rectè informare, vitam honestè instituere,
 mentes à prauis erroribus ad sanctissimam religionis
 cultum reuocare student. Qua quidem re nihil nobis
 omnibus aptius, nihil laudabilius, nihil sanctius in-
 niri posse existimo. Nam ad vitæ tranquillitatem, et
 imperij perpetuitatem nulla res est accommodatior,
 quam effrenatas improborum hominum cupiditates
 sanctissimarum legum freno coercere. Nihil
 summam equitatem præstantius, quam beneficia
 iusta præmia, malefactoris meritis pœnas constituere.
 Nihil denique propius ad illam cœlestium immortalitatem
 accedere potest, quam ita homines sub imperio
 contineri, vt omnia fugienda turpitudinis, et
 statis adipiscenda causa sibi facienda esse statuatur.
 Ac mihi quidem cum cætera omnia, quæ clarissimus
 hic Princeps noster ex sapientissimi ordinis senatorum
 sententia nuper decreuit, rectè instituta esse viden-
 tar: De blasphemis puniendis: De cohibenda
 seminarum ambitione, ac nimis precioso cultu: De ser-
 uanda in templis reuerentia: tum illud multò rectius
 sancitum in Aleatores & cuiusque generis Iu-
 res; Ne cuiquã expositis pecunijs omnino ludere lice-
 at. Iam enim longè lateq; flagitium hoc aleæ atq;

nium ludorum ciuitatem nostram, ut plerasque etiam
 alias, occuparat. Quā plurima domus erant, & ignobi-
 lium, & nobilissimorum hominum, in quibus aleato-
 rum consociatos greges ferè quotidie videbamus.
 Nullum erat diuersorium, nullum hospitium, nullus
 angulus, in quo non conglobata multitudo vel ad ale-
 am, vel ad alea spectaculum consideret. Ibi tum illa
 fiebant, quae damna aleatoria ferè comitari solent,
 dissidia, contentiones, maledicta, periuria, caedes.
 Sed iam tandem coepit hominum perditissimorum te-
 meritas & audacia coerceri, postquam huic tanto
 flagitio grauissima Senatus auctoritas intercessit. Qui
 quidem ordo, Viri Mediolanenses, ut facillimè pote-
 stis intelligere, nihil aliud nisi de communibus com-
 modis, & de patria nostra salute cogitat, nec aliter
 ciues vniuersos tuetur & custodit, non modò ab om-
 ni calamitate, verum etiam crimine, quam vigilēs
 & accurati pastores à luporum incurisibus & fera-
 rum laniatu greges suos. Quare nimis insipientes &
 iniuriosi esse videremur, nisi quicquid nobis ab hoc or-
 dine sanctissimo praeceptum fuerit, id domi studio, cu-
 ra & diligentia perficeremus: cum praesertim id om-
 ne sit in maximam nostram utilitatem & laudem
 redundaturum. Quae quidem ratio me potissimum
 impulit, ut coram vobis hodierno die, pro decreto, nu-
 per in Aleatores auctoritate Senatus interposito,
 verba facerem: ut cum apertè cognoueritis, quam
 tetrum & execrandum sit hoc Alea flagitium, tum
 facilis statuatis, quantum vobis enitendum sit,
 ut rectissimis atque honestissimis & Senatus &

Principis nostri institutis obtemperetis. Atque ut
 ipso sceleris huius nomine primum oratio mea prop-
 ciscatur, ne qua fortassis in vocabulum cadat am-
 guitas, ludum omnem in fortuna varietate positum
 & qui non urbano ingenio, civiliq; more, sed casu &
 fraude tractari solet, Alea nomine comprehendere intel-
 ligimus. Qui quantum ab homine Christiano &
 probro viro sit alienus, vel inde facillime cognosci po-
 test, quod religionem, fidem, caritatem ceterasq; ho-
 nas artes penitus euertit. Quae enim ratione fieri po-
 test, ut qui frequenter Alea vacat, is religiose vitam
 suam instituat, quae semel captum hominem totum ad
 se rapit, nec de honestate sinit aut iusticia quicquam
 cogitare? Neque verò qui fidem seruare, singulosq;
 homines, sicuti diuinae leges precipiunt, tanquam se-
 ipsum diligere studuerit, villo modo conabitur Alea
 quemquam irretire, & fortunis ac patrimonio spe-
 liare. Vir enim probus atque intelligens honestis tan-
 tum rationibus & artibus, non fraude, non dolo, non
 Alea lucrum quaerit. Ista est perditorum hominum
 & impiorum conditio, quos neque diuini Numini
 horror, neque existimatio populi, neque leges vi-
 lae coercere possunt, quin omni corporis & animi con-
 tentione, per fas & nefas pecunias accumulare stu-
 deant. Sed videamus quae so breuiter, quibus de
 causis adducti plerique homines hoc turpissimum vi-
 ta genus amplectantur. Sic enim facilius, ut opi-
 nor, ei remedium inueniemus. Nam ut in curanda
 corporibus primum ad bonam valetudinem & salu-
 tem gradus est morbi cognitio: sic etiam in animi
 nullum

nullum vnquam vitium rectè sanari poterit, nisi cause prius illius indagatæ & reuellantur. Itaq; mihi sæpe multum ac diu cogitanti, quid sit, quòd cum omnes ferè homines inhonestum Aleæ ludum esse iudicent, eo tamen vitio plurimi tam facile transuersi rapiantur, illud in mentem venire solet, vt existimem, duabus maximè de causis id euenire, nèpe quod in eo vel lucrum vel utilitatem appetant. Quòd si rationibus & argumentis apertissimis euicero, neutram ex his omnino causam neque tutam, neque honestam esse, quin potius ambas non tantum turpes, sed etiam perniciosas, & Christianæ religioni maximè contrarias, quis erit tam amens, qui tam detestabile vitium ambobus, quod a iunt, pedibus non esse fugiendum existimet? Primum igitur si quis lucri causa se ludere dixerit, eum ego grauissimis verbis accusare atque insectari non dubitabo, quòd insatiabili lucri cupiditate ius omne diuinum atque humanum peruertere audeat: deinde eundem etiam stultitia coarguam, quòd inde lucrum speret, vnde sæpissimè detrimenta maxima proueniant. Tu igitur cum intelligas, ab homine probò non esse magnificiendas omnino pecunias, neque quicquam magnopere curandum, nisi quod ad comparandam animi quietem atque beatitudinem utile esse videatur, sic te ipsum prosternes atque abijcies, vt propter pecuniarum auaritatem nullum questum turpem putes? quotidie fraudes, decipias, auferas, eripias, socios expiles, & denique turpissimo viuendi genere deditus, nullum dedecus, nullam infamiam verearis? cumquæ sæpe vel legeris, vel audiueris, nihil tam parui tamq;

angusti esse animi, quàm amare diuitias; earum tam cupidus, tantoque amore incensus esse videberis, ut etiam contra omnia iura diuina atque humana te ipsum alea lucri causa tradas? Obsecro te quicumque es aleator, non aliquando in te descendis? non te ipsum respicis? non cogitas quàm turpem personam sustineas? non tibi venit in mentem, nullum conuicium atrocius inueniri posse, quàm si quis aleator appelletur? Quis unquam asperius inuectus est in aliquem hominem, quàm Cicero in M. Antonium? Qui cum eius impurissimam vitam & mores maximè detestabiles execrari vehementer ipse studeret, summum ei visum est opprobrium ita dicere: Domus erat aleatoribus referta. Idem Cicero cum Catilina socios & coniuratos asperrimis atque atrocissimis verbis insectaretur. In his, inquit, gregibus omnes aleatores, omnes adulteri, omnes impuri, impudiciq; versantur. Videtisne quàm gloriosum & insigne nomen sit aleatorum, qui inter execrandos patriam proditores, & scelestissimos homines ab Oratore sapientissimo numerentur? Quin etià apud Nauium, ut Festus attestatur, cum nescio quis in eum, cui maximè notus fuerat, acriter inueheretur, & conuicijs incesseret; Pessime, inquit, audax, ganeo, lurco, aleo. Quibus nullum potuerit grauius conuicium inuenire, sic aleonem ultimo loco nominauit. Quod in Mamurrà Catullus quoq; scribens obseruauit, cum ita inquit: Quis hoc potest videre, quis potest pati, nisi impudicus, & vorax, & aleo? Aristoteles omnium Philosophorum facile princeps, cum in libro de Moribus quarto de liberalitate verba faceret, aleatores maximè infames esse ostendit.

In Phil. 2.

In 2. Catil.

Cap. 1.

dit. Eos enim cum furibus & latronibus connumerans, illiberales esse dixit, & in turpi ac sordido lucro versari: propterea quod omnia questus causa faciant, & probra sustineant; nec non ab amicis, quibus dare oportebat, lucrari studeant. Quis autem nescit antiquis legibus apud Romanos interdictam fuisse aleam? Nam in Pandectis caput extat, De Aleatoribus; ubi non tantum lusores ipsi puniuntur, sed etiam illi, qui forte quempiam ludere compulerint. Quin etiam in secunda Ciceronis Philippica Licinium Lenticulam M. Antonij collusorem lege, quae est de Alea, condemnatum fuisse legimus: quem idcirco hominem omnium nequissimum Cicero appellat, quod non dubitaret vel in foro alea ludere. Horatius quoque vetitam fuisse legibus aleam indicat eo versu:

Lib. 3. Od.
24.

Seu malis vetita legibus alea.

Cum igitur apud eos homines, qui à vera sapientia & probata religione procul aberant, tanta esset aleatorum ignominia: quid apud Christianos fieri par est, qui in veritatis luce versantur? Sed quid haec ego commemoro? Nonne ipsa nobis ratio manus injicere quodammodo videtur, & iubere, ut diligentissimè perpendamus, quantum flagitij sit ex alea lucrum sperare, quod in ceteris etiam rebus non omnino magnifacere debeamus? Nihil est enim tam sublimis & excelsi animi, quam diuitias contemnere; & cogitare, nos ad multò maiora quadam atque excellentiora, quam ad istas terrena fecis quilibet natos esse. Vilescit profectò animus, & hominis praestantia deprimatur; qui ad hoc solum pro-

R

4

crea-

creatus est, ut cœlum suspiciat, & assidue contem-
 platur, quemadmodum affirmare solebat Anaxagoras,
 cum relictâ cœlestium atq; diuinarum rerum cogita-
 tione, sese ad ista infima, caduca & fragilia fortuna
 membra demittit, & nullare, nisi pecuniarum multu-
 tudine recreatur. Itaque quò magis diuitijs & auaritia
 studuerit, tantò vilior atque demissior efficitur.
 Quæ cum ita se habeant, cogitate quaeso, Viri Medici,
 quanto opere contemnendi sint & improbandi leuissimi
 isti homines, qui lucrandi gratia ludum aleæ sequun-
 tur. Qui tantum abest, ut animum suum erigant, & se
 maiores diuitijs præstent, ut etiam ita se demittant,
 ut turpissima quæque pecunia causa & facere, & par-
 ticipatissimi esse videantur. Quid enim dicam quod
 studio, qua cura, qua solitudine ludent? ut nec cibis
 nec somni recordentur? ut totas sæpissimè noctes vige-
 lent? ut lucem tenebris, & tenebras luci copulent, &
 tandem ab aleæ fessî, non satiati recedant? Quod si
 quis eos fortasse cogeret honestæ alicuius rei gratia
 paulò diutius aut vigilare, aut à cibus abstinere, De-
 um atq; hominum fidem implorarent, & se nullo mo-
 do ferre posse clamarent. Tanta est eorum peruersitas
 atque malitia. Ludendi verò gratia facillè omnia pati-
 untur: nihil est quod eos ab Aleæ remorari possit: non
 fames, non sitis, non frigus, non calor, non denique som-
 nus omnium sensuum quies placidissima. Ludo soli stude-
 dent, dormientes de ludo somniant, vigilantes in ore
 frequentissimè ludum habent. Undiq; socios magna
 cum diligentia conquirunt, quibus cum ludant: nec vlti-
 quam æquè sibi placere videntur, atq; cum talos, &

ras, lusorias chartas, & cetera ludendi instrumenta pertractant. Cum interim neq; publicas, neq; priuatas res curent; tempusq; quod omnium rerum preciosissimum est, vt Theophrastus est auctor, in otio nefario consumant. Iacent neglectæ res domesticæ; nulla familia cura; nihil eos mouent coniuges, nihil liberi, nihil patria caritas. Hæc & reliqua huiusmodi lucra sunt, quæ solent ex Alea prouenire. Vt interim eos prætermittã, quibus malè res in ludendo succedit: qui cum alea furore incaluerint, vno iactu patrimonium omne profunderè non dubitant. Neq; enim, (vt ait Satyricus Poëta) loculis comitantibus itur

Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca,

Et quamuis maximè contraria fortuna esse videatur: non ea tamen de causa perterrentur; sed inconsulta quadam spe recuperandi, quæ iam profuderunt, quantum rem aduersus euenire viderint, tantò magis inflammantur: donec, vt ait ille,

Nequicquam fundo suspir et nummus in imo.

Tum verò, tanquã ore fulmineo spumantes apri, nulli neq; Deorum neq; hominum parcunt; impias atq; horrendas blasphemias euomunt; totam domum ac familiam magno tumultu complent; nullis affabiles, nullis amici: plerunq; etiam ad manus veniunt, & vnà cum pecunijs vitam quoq; miserabiliter amittunt: vt verissimè dixerit Horatius:

Ludus enim genuit trepidum certamen & iram;

Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

Quæ profectò intelligitis, Viri Mediol. quàm ab omni humanitatè sint aliena. Sed quoniam illud etiam

R 5 nonni-

Iuuen. Satyr. 1.

Persius Satyr. 2.

Lib. 1. Epist. 19.

nonnihil ad rem pertinere videtur, intelligere quibus
 principijs, aut quo auctore profecta fuerit Alea: sed
 diligenter attenderitis, paucis verbis explicabo. Phi-
 lostratus in Heroicis à Palamæde Nauply filio ceptis
 in bello Troiano repertam fuisse aleam, qua milites in
 otio delectarentur, cum longa obsidione Troiam pre-
 merent. Herodotus historiarum pater, ut eum Tal-
 lius appellare solet, Lydos populos aleam, & omnia
 ferè ludendi instrumenta, præterquam talos inuenisse
 se primos tradit. Sed quanquam à gravissimis aucto-
 ribus notatam fuisse Lydorum impuritatem vitæ ac
 turpitudinem non ignorem; ut, qui nihil aliud, quam
 intemperantia atque libidini studerent, tam pernici-
 se rei facile auctores credi possint: tamen maior est
 apud me Platonis auctoritas, qui Socratem in Phre-
 dro loquentem facit; & ait, circa Naucratem Aegy-
 pti nobilem urbem fuisse demonem quendam, cui di-
 cata sit avis, quam Ibin vocant, Demoni autem ip-
 sius nomen Theuth, primum Mathematicas disciplinas
 inuenisse, & alorumq; atque alearum ludum: deinde
 profectum ad Aegyptiorum regem, qui Thamus vo-
 cabatur, atque illi suas artes demonstrasse, dixisseq;
 illas distribui deinceps cæteris Aegyptijs oportere.
 Quis igitur non intelligit hanc pessimi Demonis fuisse
 fallaciam, qua miseris mortales lucræ atque volupta-
 tis illecebris irretitos teneret. Nam quod etiam Me-
 metros, & Geometriam, & Astrologiam Theuth in-
 uenisse dicitur, quæ honestæ atque vtilis artes esse vi-
 dentur: id ea de causa factum esse putandum est, ut
 honestatis atq; utilitatis specie facilius homines deciperet.

Lib. 1. de
 legibus.

peret. Solet enim astutissimus ac fallacissimus Demon, quod perniciosum ac mortiferum est, ea calliditate occultare, ut honestum ac rectum esse videatur. Placitum igitur & perspicuum est, alea ludum perniciosissimi Demonis inuentum esse, quo tot hominum millia implicantur, quo plerique ita afficiuntur, ut nihil aliud omnino curent, & se ludendo felices ac beatos existiment. At obiiciet forte aliquis: Quid? an non aliquando multum in alea lucrari contigit? Fateor equidem. Verum id primum in dubio est. Nullo enim modo fieri potest, ut alea ludus omnibus aequè feliciter eveniat: deinde lucrum illud quale aestimari debet, quod ex tam infami arte, & tam turpi flagitio nascitur? Nisi forte quis existimet, lenoniam artem, aut meretriciam esse laudabilem: propterea quòd interdum accidat, ut ingentem pecuniarum numerum inhonestissimo corporis abusu meretrices acquirant: ut de Rodolphe Aesopi fabulatoris conserva legimus, quae magnificam in Aegypto Pyramidem ex congestis meretricio questu pecunijs construxisse dicitur. Sed nemo sanam mentis, quod ab omni iusticia sit alienissimū, id honestū esse aut laudabile iudicabit. Itaque cum liquidò constet minimè iustam esse aleam, imò sanctissimis legibus improbatam: qui per eam lucrari studuerit, is profectò turpitudinis infamiā subterfugere nullo modo poterit: cum praesertim ex Theologorum omnium sententia, quae per aleam quis acquisuerit, ea nequaquam iuste possit in usum suū retinere, sed aut priori domino, si comòdè fieri potest, aut mendicis largiri oporteat. Quid igitur stultius, quàm animū ad Aleam
appli-

applicare? in qua vel tibi summa cum indignatione,
 summa cum ignominia sunt amittenda pecunia, vel
 quid lucratus fueris, id omnino tibi reddendum est.
 modo iuste religioseque vivere volueris. Sed per Deum
 hominumque fidem, quæ nostra est ista tam effrenata
 cupiditas? quid petimus? quid optamus? Nunquam
 ne prudentum hominum cogitationem ad punctum
 temporis suscipiemus? Quid ex istis pecunijs, quibus
 tantopere inhiamus, nobiscum morientes auferre po-
 terimus? O mentem Cimmerijs tenebris obscuram
 rem! Nefas est plurimam in congerendis pecunijs
 peram insumere, quamuis honestis artibus eas acquiramus,
 & tam multi reperiuntur, qui nullam scelerum
 speciem lucrandi gratia refugiant! qui pecuniarum
 siti flagitiosam aleam persequantur! in quibus
 deceptiones, fraudes, doli suboriuntur! Hoc enim
 ludentium proprium est, ut quacunque ratione fieri
 potest, socios fraudent ac decipiant: quod quidem
 nihil à furto atque latrocinio differre, quis est, qui non
 intelligat? Quicquid enim alienum iniuste, siue clande-
 destina malitia, siue aperta vi rapimus, atque retine-
 mus, id sine dubitatione furti atque latrocinij appella-
 tione comprehenditur. Quare videte, Viri Mediolani
 an dubitandum vobis sit, quin sint grauissimè damnan-
 di, dementiaque notandi nomine, qui lucri causa tam
 perniciosum vitæ genus eligendum sibi esse statuerunt,
 ut totos dies in Alea consumant, quæ omnem religio-
 nem & fidem violat, caritatem tollit, inimicitias &
 odia concitat, & amentes & blasphemos reddit hu-
 mines, fraudulentos & rapaces efficit, rerum suarum
 negle-

neglectores, alienarum appetentissimos, quæ virtutum omnium obliuionem & scelerum memoriam atq; cupiditatem inducit, quæ diuinum atq; humanum ius omne peruertit, quæ demiq; si fors aduersa fuerit, patrimonio spoliât, si prospera, grauissimo crimine conscientiam inficit, nisi per eam quæ sita restituas. Age verò, quæ voluptas in Alea esse potest? Hoc enim alterum eorum fuit, propter quæ aleam expeti solere diximus. Quæ (inquam) voluptas in ea re potest esse, quæ tot malorum causa est? Tunc igitur, vt aliquantulum voluptatis acquiras, nihil Deum immortalem, nihil homines, nihil leges, nihil iura vereberis? Te tam ingenti, tã tetra vitio voluptatis gratia trades? Quid si nulla est in alea voluptas? Quid si moeror potius ac tristitia? tãmne obstinatè tamen operam dabis, vt in alea vitio consenescas? Va vobis, ait Christus, qui ride-
 tis, quoniam flebitis. Vix nobis in rebus honestis multum licet gaudere, ne fortassis in superbiam atque arrogantiã incidamus: & tu in alea, hoc est in vitiorum omnium sentina quadam, & scelerum lerna letaberis? An tibi periuria, maledicta blasphemia, tumultus, inimicitia, vulnera, cades, quæ ab alea frequentissimè proueniunt, voluptatis loco ponenda esse videbuntur? Vidi ego nonnunquam, qui multò essent amicissimi, primò voluptatis gratia cœpisse inter se ludere, deinde paulatim incaléscente vincendi cupiditate, non prius à ludo destitisse, quã ad manus venientes mutuis vulneribus conciderint. Hi sunt Aleæ fructus, hæ voluptates, quas insani homines tam studiosè, tam cupidè, tam impotentè appetunt. Hæc aleam incuanditas, hæc
 volu-

Lucæ 6.

voluptas, hac delectatio consequi solet, firmissimarum
societatum disjunctiones, amicitiarum sanctissimarum
violationes, rixae, odia, disidia, furor, multaeque
huiusmodi caetera: quae si cui voluptates esse videntur,
eum ego non tantum communi sensu carere, sed omnino
demonem ac furiosum esse iudico. Quem vero non
commouent, nec ab alicuius vicio retrahunt, debent
eum non iam hominem, sed immanem potius belluam
existimare: qui nihil in posterum prospiciens, ad
tantum quod adest, quodque praesens est, toto impetu
turapiatur, & breuissima ac falsa voluptatis gratia
res maxime laudabiles & honestissimas derelinquit.
An fortasse quispiam hominum grauissimorum exem-
plo, qui saepenumero lusisse reperiantur, animi sui
tium excusare conabitur: ut de Portio Catone, &
C. Iulio Caesare scriptum legimus: qui animi vacan-
dandi gratia, post grauissimas occupationes taxile-
rum ludo sese oblectare soliti traduntur. Quod etiam
de Archyta Tarentino memoria proditum est,
quem cum pueris suis ac seruis ludos agitare
sueuisset permulti scripserunt. Quin etiam Horatius
Ephesius, vir alioqui tristissimus, optime astragali-
bus lusisse perhibetur. Quintus Scauola, vir graui-
mus ac sapientissimus, & propter egregiam iuricon-
sulis prudentiam celeberrimus, remisso a negotio
nimo, corporis exercendi, & se recreandi gratia
diuosissime pila ludere solitus est. Multosque praeter
clarissimos & amplissimos homines accepimus, qui
a grauioribus negocijs respirassent, aliquo lusu fatiga-
tum animum relaxare solitos. Sed haec ludorum

Mantua. li.
i. Syluan.

nera, qua colligendi animi, vel exercendi corporis causa parantur, neque nos omnino reijcimus. Sumus enim homines, & praclare intelligimus, nullam esse tantam animi vim, qua perferre continuum laborem possit. Illos vero penitus ludos detestamur quibus expositis pecunijs plerique solent avidissime ludere: propterea quod omnes sanctissimae religioni nostra sunt inimicissimi. Quae quidem pessima ludendi consuetudo, tanquam perniciofa quadam contagio, sicut initio diximus, domos praecipue nobilium & potentissimorum hominum arripuit, ut non iam vernae solum ac famuli, sed ipsi patres familiarum, quod maxime ignominiosum est, totos plerunque dies & bonam noctium partem in ludendo conterant. Hinc filij, qui maxime dociles ad vitia solent esse parentum imitatores, prius ludere sciunt quam explanate loqui: & cum nutricis lacte Iuenaal. paterna vitia statim imbibunt. Nam vere Satyricus Satyr. 14. Poeta dixit:

Si damnosa senem iuvat alea, ludit & haeres
Bullatus, paruoque eadem mouet arma fritillo.

Ita enim est hominum ingenium, ut
Velocius & citius nos,

quod ait idem Poeta,

Satyr. 14.

Corrumpant vitiorum exempla domestica, magnis
Cum subeant animos auctoribus.

Quid, quod a parentibus filij non solum non reprehenduntur, verum etiam, quod summopere deplendum est, ab eisdem vltro ad ludum inuitantur? Itaque prauam istam consuetudinem in naturam ita sibi conuertunt, ut quamuis postea cupiant, aleam tamen relin-

relin-

relinquere non possint. Et quisquam mirabitur in
 paucos esse adolescentes, qui rebus honestis & inge-
 nuis artibus animum applicent, cum à teneris annis
 indulgentia parentum effeminati, ludisq; cuiusq; ge-
 neris dediti, nullam aliam credant esse maiorem vici-
 ptatem, nullam vitam beatiorem, quam continentem
 in alea versari! Quid vnquam egregium atq; excen-
 sum ab eo iuuenè sperare poterimus, cuius animus
 hoc infecerit insatiabile ludendi desiderium? Iam
 diuersoria, per lustra, per ganeas, cum perditissimis
 manibus cupit euolare: iam paternas facultates dis-
 pare: iam cum vilissimis scortis & lenonibus impu-
 rimis vitam ducere: iam quotidie vota facit, ut
 dem nimum viuax pater efferatur, ut scilicet
 nius ei liceat alea quicquid habet facultatum effun-
 dere. Hinc ad furtum, ad latrocinia, ad insanda
 consumptopatrimonio conuertuntur: nullum eos dete-
 nus, nulla pœna refrenare potest: nullum est scelus
 audax, nullum tã atrox facinus, ad quod post
 impelli non facillimè possint. Quae licet apertissima
 tamen tanta est hominum improborum insolentia,
 quàm paucissimis persuaderi posse videntur. Quod
 men mirari desino, cum ad eos respicio, quibus religio-
 nis & honestatis cura demandata est, qui populorum
 narum, & imperitã multitudinem diuinis legibus
 institutis erudiendi curam susceperunt. Hi enim
 iorem partem non solum alios non reprehendunt, vt
 rum etiam, quod indignissimum est, ipsi toros plerum-
 que dies ac noctes in ludèdo sunt occupati. Sed de
 ciuitate nostra nihil dubito, quin breui tempore

res sit in melius commutatura, cum tam religiosum & Christianum Principem habeamus, & tam prudentissimum Senatū, qui vitia seuerissimè vindicet, & virtutes amplissimè remuneretur. Neq; enim cuiquam dubium esse potest, quin, vt cetera omnia, quae nuper instituta sunt, ita etiam hoc sapientissimè decretū sit. Ne ludendo pecunias exponere cuiquam liceat: cum omnem aleam honestati maximè contrariam esse liquidissimè constet. Hac enim, vt docuimus, efficit vt pleriq; mortales diuinum cultū deserant, humanam societatem violent, obliuione iusticia capiantur: hac leges, iudicia, fidem, amicitiam, probitatem euertit: hac dedecus & ignominiam affert maximā: hac priuatas domos exhaurit, patrimonia dilapidat, homines falsos fieri cogit: hac ad omne flagitium, ad omnem turpitudinem impellit: hac deniq; hominem dementem, perfidum, furiosum reddit, vt: non aliter atq; inmanissima bellua, nullos neq; Deos, neq; homines vereatur. Quamobrem vos, Viri Mediol. per eam, quam colitis, religionem, per Christianam fidem, per salutem vestram atq; omnium ciuium, per totius Reip. nostrae tranquillitatem oro atq; obtestor, vt Aleatorum petulantia vestram opponatis auctoritatem, & mihi credatis, id quod ipsi videtis, istam aleam libidinem omni religioni atque iusticia maximè repugnare. Facite igitur vt domus vestrae nulli omnino pateant aleatori, liberos vestros procul à tam pestifero morbo relegate, neque fidem eis vllam praestandam esse censeatis, quos alea deditos esse noueritis. Hos non aliter vobis cauendos esse censeo, quam qui patria, parentibus, aris atq; focis bel-

lum inferunt, atque eo magis, quod se occultius am-
 titia nomine vobis insinuant. Nam malos atque scelestos
 homines, qui se palam hostes profitentur, facile capi-
 do vitare possumus: hoc verò aleatorum occultum
 intestinum malum frequenter opprimit, antequam
 prospici atque explorari potuerit, hominemque penè ad in-
 famiam pertrahit, priusquam se ab illo captum esse pro-
 deat. Itaque ne quæso tam horrenda, tam turpia, tam
 execranda flagitia, quæ iam ab alea nasci demonstravi-
 mus, in hac vestra religiosa civitate committi pati-
 ni. Cohibete tandem istorum furentium hominum imp-
 tus, nefariosque conatus, qui sese in familiaritatem vos-
 trâ omni studio conantur insinuare, ut vos aut liberi
 vestros ad aleam alliciant. Expellite, profligate, extir-
 minate de civitate vestra tantam ignominiam. Ne-
 nite per Deum immortalalem tantam labem & infamiam
 in vestro nomine inueterare. Comune est hoc ma-
 lum, communis metus, commune periculum: serpit ista
 contagio, & quotidie magis inualefcit, nisi quamprimum
 medica manus adhibeantur. O scelerum omnium
 dagatrix alea! quod miseros mortales sui penitus obli-
 tos, consiliorum inopes, cæcos amantes, assidue captas
 in qua probra semel à te captos precipitas? Nullum
 est vitium, mihi credite, Viri Mediol!, quod ad se magis
 animos attrahat atque alliciat, nullum quod hominem
 perditior em efficiat, nullum quod magis fortunas, fir-
 mam, honestatem profundat, & omnino dissipet. Quæ
 cum ita sint, omnem penitus aleam, perinde ac pesti-
 lentiam quandam atrocissimam nauibus & quadrigis
 ut dici solet, & remis ac velis non solum ipsi effugere
 debent.

debemus, verum etiam insectari, & ab alijs, quantum per nos fieri potest, auertere ac propulsare: sapientissimog, & mitissimo Principi nostro Alphonso Aualo, & integerrimo Senatui, atq, in primis ornatissimo Senatus Praesidi Philippo Sacco maximas & agere, & habere gratias, atq, eorum fidelissimis & amantissimis consilijs, iustissimisq, decretis obtemperare: quippe qui nos ciues suos, vt optimi patres, mansuetissime corrigunt, & vt bene beateq, viuendi viam ingrediamur, omni cura atq, diligentia prouident. Hac ego, viri Mediol. cum honestatis & religionis amore commotus atq, inflammatus, quam ab istis amentissimis Aleatoribus prostermi atq, pessundari videbam, breuiter simpliciterq, pro consuetudine mea dicere coactus sum; tum vt prudentissimi Ordinis Senatorij, & sapientissimi Principis decreta, quae iam partim introducta sunt, partim breui tempore diligentissime confecta promulgabuntur; & vobis libentissimis animis accipienda, & accuratissime seruanda esse censeatis. Quam pridem orationem meam confido vobis probatam esse omnibus, & in meliorem partem acceptam. Vos pro vestra fide, religione, sapientia prouidete, ne quid ob sanctissimarum legum & decretorum violationem detrimenti patiamini. Quanto enim clementiorem obediens & subditi Senatum Principemq, nostrum experiuntur: tanto seueriorem & infestior em pertinaces & superbi sentient.